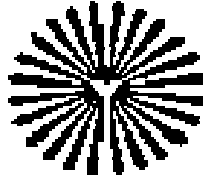


بنام مدبر و کارآفرین



دانشگاه پیام نور تهران

دانشکده علوم تربیتی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد علوم تربیتی با گرایش برنامه ریزی درسی

عنوان:

بررسی نقش آموزش بر روحیه کارآفرینانه دانش آموزان هنرستان های حرفه ای دخترانه استان مازندران

استاد راهنما:

دکتر مهران فرج اللهی

استاد مشاور:

دکتر حسنعلی آقاجانی

نگارش:

زیبا گنجه خور دزفولی

تابستان ۱۳۸۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم بہ:

ہمسرم،

دکتر حنفی آقاجانی

کہ ہمسفر و ہمراہ زندگیم است.

پسر نازنینم، احسان

و دختران عشقم

سیدہ و زحرہ،

کہ بہترین ہمارا برایشان آرزو دارم.

پاسکزاری:

باتقدیر و تشکر از استاد محترم راهنما،

جناب آقای دکتر مهران فرج‌اللی

که راهنمایی این پیمان نامه را تسهیل نمودند.

استاد محترم مشاور، جناب آقای دکتر حسینی آقا جانی

که در مراحل انجام این پیمان نامه همکاری کردند.

فهرست مطالب

تیریم:	ج
پاکسازی:	د
چکیده	۱
واژه های کلیدی	۱
فصل اول- کلیات	۲
۱-۱- مقدمه	۲
۲-۱- اهمیت و ضرورت	۲
۳-۱- بیان مسئله	۴
۴-۱- مدل مفهومی تحقیق	۵
۵-۱- اهداف تحقیق	۶
۱-۵-۱- هدف اصلی	۶
۲-۵-۱- هدف فرعی	۶
۶-۱- سولات تحقیق	۷
۱-۶-۱- سوال اصلی	۷
۲-۶-۱- سولات فرعی	۷
۷-۱- تعریف مفاهیم	۷
فصل دوم- ادبیات موضوعی تحقیق	۱۱
بخش اول- مبانی نظری تحقیق	۱۱
۱-۱-۲- مقدمه	۱۱
۲-۱-۲- کارآفرینی	۱۳
۱-۲-۱-۲- سیر تاریخی شکل گیری مفهوم کارآفرینی	۱۳
۲-۲-۱-۲- تعریف کارآفرینی	۱۵
۳-۲-۱-۲- نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی و اجتماعی	۱۷
۴-۲-۱-۲- نقش کارآفرینی در اشتغال	۱۹
۵-۲-۱-۲- کارآفرینان آینده ساز	۱۹
۶-۲-۱-۲- انواع کارآفرینی	۲۱

۲۲ ۷-۲-۱-۲- کارآفرینی زنان
۲۳ ۸-۲-۱-۲- علل کاهش نرخ کارآفرینی بین زنان
۲۴ ۹-۲-۱-۲- ضرورت توسعه کارآفرینی خصوصاً کارآفرینی زنان در شرایط کنونی
۲۵ ۱۰-۲-۱-۲- اثرات اقتصادی کارآفرینی زنان در جهان
۲۵ ۱۱-۲-۱-۲- وضعیت کارآفرینی زنان در ایران
۲۶ ۱۲-۲-۱-۲- کارآفرینی اجتماعی
۲۷ ۱۳-۲-۱-۲- معنا و مفهوم کارآفرینان اجتماعی
۲۷ ۱۴-۲-۱-۲- عناصر کارآفرینی اجتماعی
۲۹ ۳-۱-۲- آموزش کارآفرینی
۲۹ ۱-۳-۱-۲- تعریف آموزش کارآفرینی
۲۹ ۲-۳-۱-۲- ضرورت، اهمیت و جایگاه آموزش کارآفرینی
۳۰ ۳-۳-۱-۲- سابقه آموزش کارآفرینی
۳۱ ۴-۳-۱-۲- مطالعات مرتبط با آموزش کارآفرینی
۳۳ ۵-۳-۱-۲- مدل های آموزش کارآفرینی
۳۶ ۶-۳-۱-۲- نقش آموزش و پرورش در توسعه کارآفرینی
۳۷ ۷-۳-۱-۲- نقش فن آوری اطلاعات (ICT) در توسعه کارآفرینی
۳۷ ۸-۳-۱-۲- کارآفرینی در ایران
۳۸ ۹-۳-۱-۲- تجارب کشورهای جهان در آموزش کارآفرینی
۴۰ ۱۰-۳-۱-۲- اهداف آموزش کارآفرینی
۴۱ ۱۱-۳-۱-۲- آموزش های کارآفرینانه تحریک انگیزه ها
۴۴ ۱۲-۳-۱-۲- آموزش های کارآفرینانه پرورش ویژگی ها
۴۶ ۱-۱۲-۳-۱-۲- ویژگی های افراد کارآفرین
۴۹ ۱۳-۳-۱-۲- آموزش های کارآفرینانه آموزش مهارت ها
۵۰ ۱-۱۳-۳-۱-۲- افراد تحت پوشش آموزش کارآفرینی
۵۰ ۱-۱۳-۳-۱-۲- دوره های آموزش کارآفرینی
۵۱ ۲-۱-۱۳-۳-۱-۲- نکات مهم در ارائه دوره های آموزش کارآفرینی
۵۲ ۳-۱-۱۳-۳-۱-۲- روش های تدریس کارآفرینی
۵۴ ۴-۱-۱۳-۳-۱-۲- رنوس مطالب و محتوای آموزش های کارآفرینی
۵۶ بخش دوم- مبانی تجربی تحقیق
۵۶ ۱-۲-۲- مقدمه
۵۶ ۲-۲-۲- تحقیقات مربوط به آموزش کارآفرینی
۶۱ ۳-۲-۲- تحقیقات مربوط به تحریک انگیزه ها
۶۲ ۴-۲-۲- تحقیقات مربوط به پرورش ویژگی ها

۶۵ ۵-۲-۲-تحقیقات مربوط به آموزش مهارت ها

۷۰ فصل سوم- روش شناسی تحقیق

۷۰ ۳-۱- مقدمه

۷۰ ۳-۲- روش تحقیق

۷۱ ۳-۳- جامعه آماری

۷۲ ۳-۴- نمونه آماری و شیوه نمونه گیری

۷۳ ۳-۵- ابزار جمع آوری داده‌ها و اطلاعات

۷۳ ۳-۶- اعتبار

۷۳ ۳-۷- پایایی

۷۴ ۳-۸- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات

۷۴ ۳-۹- قلمرو تحقیق

۷۵ فصل چهارم- تجزیه و تحلیل داده‌ها

۷۵ ۴-۱- مقدمه

۷۵ ۴-۲- داده‌های توصیفی

۷۷ ۴-۳- تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات جمع آوری شده

۷۸ ۴-۳-۱- مطالعات جمعیت شناختی نمونه مورد مطالعه

۷۸ ۴-۳-۱-۱- مطالعه توصیفی نمونه آماری با توجه به متغیر پایه تحصیلی

۷۹ ۴-۳-۲- مطالعه توصیفی نمونه آماری با توجه به تأهل

۸۰ ۴-۳-۳- مطالعه توصیفی نمونه آماری با توجه به متغیر سن

۸۱ ۴-۳-۴- مطالعه توصیفی نمونه آماری با توجه به متغیر رشته تحصیلی

۸۲ ۴-۳-۵- مطالعه توصیفی نمونه آماری با توجه به متغیر شهر محل تحصیل

۸۳ ۴-۳-۶- مطالعه توصیفی نمونه آماری با توجه به متغیر شغل پدر

۸۴ ۴-۳-۷- مطالعه توصیفی نمونه آماری با توجه به متغیر شغل مادر

۸۵ ۴-۳-۸- مطالعه توصیفی نمونه آماری با توجه به متغیر تحصیلات پدر

۸۶ ۴-۳-۹- مطالعه توصیفی نمونه آماری با توجه به متغیر تحصیلات مادر

۸۷ ۴-۳-۲- تحلیل آماری داده‌های جمع آوری شده

۸۷ ۴-۳-۱- آزمون پایایی یا قابلیت اعتماد پرسشنامه

۸۹ ۴-۳-۲- آزمون کروسکال والیس

۹۰ ۴-۳-۳- آزمون تجزیه و تحلیل واریانس (Anova)

۹۴ ۴-۳-۴- آزمون همبستگی بین متغیرها

۹۴ ۴-۳-۴-۱- آزمون همبستگی بین متغیر تحریک انگیزه‌ها و پرورش ویژگی‌ها

- نمودار شماره ۴-۴- توزیع فراوانی نمونه آماری از نظر رشته تحصیلی ۸۱
- نمودار شماره ۵-۴- توزیع فراوانی نمونه آماری از نظر شهر محل تحصیل ۸۲
- نمودار شماره ۶-۴- توزیع فراوانی نمونه آماری از نظر شغل پدر ۸۳
- نمودار شماره ۷-۴- توزیع فراوانی نمونه آماری از نظر شغل پدر ۸۴
- نمودار شماره ۸-۴- توزیع فراوانی نمونه آماری از نظر تحصیلات پدر ۸۵
- نمودار شماره ۹-۴- توزیع فراوانی نمونه آماری از نظر تحصیلات مادر ۸۶

فهرست جداول

- جدول شماره ۱-۲- مقایسه دو رویکرد متعارف و رویکرد کارآفرینانه در یادگیری (به نقل از گیب و کاتن، ۱۹۹۸) ۵۳
- جدول شماره ۳-۲- خلاصه تحقیقات انجام شده مربوط به آموزش کارآفرینی ۵۹
- جدول شماره ۴-۲- خلاصه تحقیقات انجام شده مربوط به تحریک انگیزه ها ۶۲
- جدول شماره ۵-۲- خلاصه تحقیقات انجام شده مربوط به پرورش ویژگی ها ۶۴
- جدول شماره ۶-۲- خلاصه تحقیقات انجام شده مربوط به آموزش مهارت ها ۶۶
- جدول شماره ۱-۴- داده های توصیفی متغیرهای تحقیق ۷۶
- جدول شماره ۲-۴- تناظر سؤالات پرسشنامه و سؤالات/فرضیات ۷۸

چکیده:

سه دلیل مهم توجه به موضوع کارآفرینی خلق ثروت، توسعه تکنولوژی و ایجاد اشتغال مولد در جامعه بوده و بنابر اعتقادی، در جوامع امروزی لازم است انقلاب کارآفرینی رخ دهد. هدف از اجرای تحقیق حاضر، تعیین نقش آموزش بر روحیه کارآفرینانه دانش‌آموزان هنرستان‌های حرفه‌ای دخترانه در سه بعد تحریک انگیزه‌ها، پرورش ویژگیها و فراگیری مهارت‌ها می‌باشد. نمونه آماری تعداد ۳۳۱ نفر بوده، و داده‌های مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه‌ای با اجزاء استاندارد و ضریب پایایی ۰/۷۹ جمع‌آوری شده آنگاه به آزمون فرضیات تحقیق پرداخته شده است. یافته‌ها نشان داده‌اند که در مقایسه طولی، بین متغیر آموزش و سه متغیر مرتبط با روحیه کارآفرینی یعنی تحریک انگیزه‌ها، پرورش ویژگی‌ها و فراگیری مهارت‌ها در سطح جامعه آماری مورد مطالعه رابطه معنی‌داری وجود نداشته، و میانگین نمره هر سه متغیر در میان دانش‌آموزان سالهای اول تا سوم هنرستانهای حرفه‌ای دختران یکسان بوده، و آموزش‌های ارائه شده در مدارس مذکور بهبود دهنده روحیه کارآفرینانه در میان دانش‌آموزان نبوده است. و در مقایسه عرضی نیز علیرغم برابری نسبی میانگین‌ها، انحراف معیار و ضریب تغییرات سه متغیر، رتبه اهمیت‌شان بر اساس آزمون فریدمن، با هم دارای تفاوت قابل ملاحظه‌ای بوده است. در پایان نتیجه‌گیری شده است که مدیران و مسئولان نظام آموزشی بمنظور بهبود روحیه کارآفرینانه دانش‌آموزان چگونه باید به برنامه‌ها و محتوای دروس هنرستان‌ها توجه نمایند.

واژه‌های کلیدی: آموزش، کارآفرینانه، دانش‌آموزان، هنرستان‌های حرفه‌ای دخترانه، مازندران.

فصل اول - کلیات

۱-۱- مقدمه

توسعه کارآفرینی بعنوان یکی از مؤلفه های مهم در توسعه کشورها برای دستیابی به اهداف و مقاصد تعیین شده، از دیرباز مورد توجه بوده است. صاحب نظران بسیاری بر این عقیده اند که رشد و توسعه کشورها در گرو توسعه کارآفرینی از طریق تربیت نیروی کار ماهر و متخصص است و هرگونه سرمایه گذاری در تربیت این نیروها نه تنها سبب توسعه همه جانبه جوامع می شود بلکه موجبات خودکفایی و استقلال کشورها را نیز در زمینه فنون و تخصص های مورد نیاز فراهم می آورد و آنها را از دیگر جوامع متمایز می سازد (استوین سون، ۱۹۹۰).

از سوی دیگر، مطالعات و تحقیقات نشان می دهد که در توسعه کارآفرینی بر تربیت افراد برای ایجاد کسب و کارهای جدید تأکید می شود. برنامه ریزی جهت توسعه کارآفرینی در امروز، در واقع یک نوع سرمایه گذاری برای آینده محسوب می گردد و به منابع انسانی کشور کمک میکند که در آینده بتوانند تصمیمات مناسب تری درباره اشتغال خود اتخاذ کنند. بنابراین کشورهای در حال توسعه باید به منظور رسیدن به توسعه اقتصادی و صنعتی، برنامه ریزی لازم در زمینه توسعه کارآفرینی را در صدر اولویت های خود قرار داده و در زمینه تربیت مغزهای متفکر و مبتکر سرمایه گذاری کنند (صمدآقایی، ۱۳۸۲).

طی فصل حاضر پس از بیان اهمیت و ضرورت توجه به آموزش و تأثیر آن بر روحیه کارآفرینانه دانش آموزان، مسئله تحقیق حاضر، مدل مفهومی، اهداف، سؤالات/فرضیات، تعاریف واژه ها و اصطلاحات تشریح خواهند شد.

۱-۲- اهمیت و ضرورت

امروزه مقوله توسعه کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک به عنوان اهرم توسعه اقتصادی در اکثر کشورهای جهان مورد توجه قرار گرفته است. به ویژه این مبحث در کشورهای در حال توسعه و کشورهایی که از کمبود منابع طبیعی رنج می برند، اهمیت ویژه ای یافته است (وزوایی، ۱۳۸۶). واز آن به عنوان کلید محرک اقتصاد نگرسته می شود، در همین رابطه اعتقاد براین است که آموزش کارآفرینی باید از مدارس ابتدایی شروع و پیشرفت آن در تمام سطوح و حتی آموزش بزرگسالان ادامه داشته باشد (کنسرسیوم آموزش کارآفرینی

بی تا). با توجه به این امر کارآفرینی در طی دو سال گذشته به شدت به عنوان هسته مرکزی فعالیت های اقتصادی جهان قرار گرفته است و بررسی ها به دنبال ارتباط پیشرفت های ملی کشورها و موسسات در سراسر جهان با کارآفرینی می باشند. لذا آموزش کارآفرینی به عنوان کلید قدرتمند برای درونی ساختن امر کارآفرینی در بین کلیه جمعیتها مورد توجه قرار گرفت و آموزش به عنوان مسیر توسعه مطرح شد (اسمیت، ۲۰۰۶).^۱ در حقیقت هدف اصلی از آموزش کارآفرینی همانا تربیت نمودن افرادی دارای اعتماد به نفس و آگاه به فرصتها، و بطور کلی افرادی است که انگیزه ای قوی برای استفاده از فرصت ها و راه اندازی کسب و کارهای جدید را داشته باشند و بتوانند نسبت به شناسایی، خلق و استفاده از فرصت های موجود اقدام نموده و از طریق کارآفرینی شرکتی و یا سازمانی، ایده های نو و جدید را به واقعیت های سودآور و تجاری، در قالب کالاها و خدمات مورد نیاز جامعه تبدیل کنند. چرا که در آموزش کارآفرینی مهارت ها و رویکردهایی سنتی آموزش مشاغل که دیگر مفید نیستند کنار گذاشته می شوند. در واقع آموزش کارآفرینی یک نظم چند جانبه است که قدرت خلاقه افراد، تفکر کارکردی و قدرت تحمل در برابر ابهامات را ترقی می دهد (سوک سان و فرانک، ۲۰۰۶).^۲ طبق تحقیقات به عمل آمده، کارآفرینی فرایندی پویا و مستمر است. درست است افراد با ویژگی ها و خصوصیات ذاتی متنوع متولد می شوند، اما اشخاص کارآفرین متولد نمی شوند بلکه از طریق تجربیات و آموزش در طول زندگی کارآفرین می شوند (کیا و نساج، ۱۳۸۵). مدارس به عنوان پیشتاز علم و دانش در آموزش افرادی که بتوانند با استفاده از خلاقیت ها و نوآوری ها در پیشبرد اقتصاد جامعه کمک بکنند نقش اساسی دارد. مدارس می تواند با ارائه آموزشهای لازم و مناسب در بروز خصوصیات کارآفرینانه در دانش آموزان تلاش بکند. با توجه به موارد مطرح شده و تایید این امر که در افراد قابلیت هایی وجود دارد که پرورش این قابلیت ها موجب کارآفرینی می شود و همچنین ضرورت وجود کارآفرین در اقتصاد دانش مدار امروزی و محدودیت بازارهای سازمانی و غیر سازمانی جهت جذب فارغ التحصیلان، توجه به مقوله کارآفرینی در دوره های مختلف آموزشی امری ضروری و اجتناب ناپذیر است (فیض، ۱۳۸۴، عزیزی، ۱۳۸۴، بدری، ۱۳۸۴). علاوه بر این با توجه به اینکه سالانه شاهد فارغ التحصیلی هزاران نفر از مدارس حرفه ای کشور هستیم. و با توجه به نگرش دانشگاههای کشور ما نسبت به فارغ التحصیلان که آنها را فقط برای کارشناس در دولت تربیت می کنند، تعداد محدودی از فارغ التحصیلان شانس ورود به بدنه دولت را خواهند داشت آن هم با توجه به روابط بسیار پیچیده ای که در امر استخدام به جای ضوابط حاکم است. بنابراین اطلاع و آگاهی نسبت به اینکه یک فعالیت اقتصادی چگونه راه اندازی می شود؟ چگونه گسترش می یابد؟ و چگونه می توان دست به کارهای خلاق زده و تکنیک های خلاقیت را در خود به کار برد؟ و بسیاری از توانمندی های دیگر که لازمه کارآفرینی می باشد.

¹ . Smith

² . Siok San & Frank

موارد مختصر بیان شده در فوق بخوبی ضرورت و اهمیت اجرای تحقیقات مرتبط با بررسی نقش آموزش بر روحیه کارآفرینانه دانش‌آموزان هنرستان های حرفه‌ای دخترانه استان مازندران را نشان می‌دهند.

۱-۳- بیان مسئله

یکی از مهمترین فعالیت ها و رشته‌های آموزشی بسیاری از دانشگاه‌ها در دنیای امروز آموزش کارآفرینی می‌باشد. طی دهه ۱۹۸۰، دانشگاه‌ها بر حسب ویژگی گروه‌های تحت آموزش و نیازهای محلی، منطقه‌ای و ملی، برنامه‌های آموزشی متعددی را برای سازمان‌های خصوصی و عمومی طراحی نموده‌اند. دولت‌های اروپایی حمایت‌های ویژه‌ای را از فعالیت‌های مشوق کارآفرینی بین جوانان به عمل می‌آورند. در آمریکا نیز آموزش کارآفرینی در درون دوره‌های دانشگاهی و نیز توسط مؤسسات خاصی مورد توجه بسیاری قرار گرفته است. کانادا و برخی کشورهای آسیایی همچون فیلیپین، هند و مالزی نیز گام‌های اساسی جهت حمایت از فعالیت‌های کارآفرینی برداشته‌اند. این حمایت‌ها شامل راهنمایی‌های عملی، مشاوره، ارائه تسهیلات مالی و برگزاری دوره های ویژه در خصوص کارآفرینی در درون دانشگاه‌ها و یا خارج از دانشگاه‌ها می‌باشد (لوک پتاوی^۱ و جاسون کوپ^۲، ۲۰۰۷).

مسئله یعنی تفاوت بین وضع موجود و مطلوب. بعبارت دیگر، مسئله یعنی فاصله بین جایی که هستیم و جایی که می‌خواهیم باشیم. مسئله وقتی حل می‌شود که توانسته باشیم وضعیت موجود را به وضعیت مطلوب تبدیل کرده باشیم (هابر، ۱۹۸۰)^۳. ذیلاً پس از ارائه توضیحاتی در مورد موضوع، مسئله تحقیق حاضر نیز بصورتی مصور و گویا بیان خواهد شد.

وضع بالقوه و مطلوب: مشخص بودن نقش آموزش بر روحیه کارآفرینانه دانش‌آموزان هنرستان های حرفه ای دخترانه استان مازندران

مسئله تحقیق حاضر

وضع بالفعل و موجود: نا مشخص بودن نقش آموزش بر روحیه کارآفرینانه دانش‌آموزان هنرستان های حرفه ای دخترانه استان مازندران

نمودار شماره ۱-۱- مسئله تحقیق

1. Luke pittaway
2. Jason cop
2. Huber

در امر آموزش کارآفرینی مدلی مطرح می شود که بر اساس آن آموزش کارآفرینی در سه مقوله تحریک انگیزه ها، پرورش ویژگی ها و آموزش مهارت ها جای می گیرد و برنامه های آموزش مدارس مورد تحقیق با توجه با این سه مقوله با دوره های آموزش کارآفرینی مقایسه می شوند. لذا با توجه به مدل ارائه شده به دنبال پاسخگویی به این سؤالات هستیم:

آیا دوره های آموزشی توانسته مولفه های آموزشی مورد نیاز کارآفرینانه را تأمین کند؟

آیا بین رشته های مختلف در برآوردن مولفه آموزشی تحریک انگیزه ها تفاوت معناداری وجود دارد؟

آیا بین رشته های مختلف در برآوردن مولفه آموزشی پرورش ویژگی ها تفاوت معناداری وجود دارد؟

آیا بین رشته های مختلف در برآوردن مولفه آموزشی آموزش مهارت ها تفاوت معناداری وجود دارد؟

از دیدگاه معلمان آیا برنامه های آموزشی مدارس توانسته مولفه های آموزشی مورد نیاز کارآفرینانه را تأمین کند؟

۱-۴- مدل مفهومی تحقیق

هر مدل مفهومی بعنوان نقطه شروع و مبنایی جهت انجام مطالعات و تحقیقات است بگونه ای که متغیرهای مورد نظر تحقیق و روابط میان آنها را مشخص می کند (ادوارد و دیگران، ۲۰۰۰).^۱ بعبارت دیگر می توان گفت که بصورتی ایده آل، مدل مفهومی یا همان نقشه ذهنی^(۲) (Maastricht school of management, 2001, p 3) و ابزار تحلیلی^(۳) (میرزایی، ۱۰، ۱۳۷۷)، یک استراتژی جهت شروع و انجام تحقیق است بگونه ای که انتظار می رود در حین اجرای تحقیق، متغیرها، روابط و تعاملات بین آنها مورد بررسی و آزمون قرار گرفته، و حسب ضرورت تعدیلاتی در آنها انجام شده و عواملی نیز از آنها کم و یا به آنها اضافه شود (ساتر و لیزن، ۱۹۹۹).^۴ در مدل مفهومی حاضر آموزش کارآفرینی در سه بعد تحریک انگیزه ها، پرورش ویژگی ها و آموزش مهارت ها مطرح می شود که

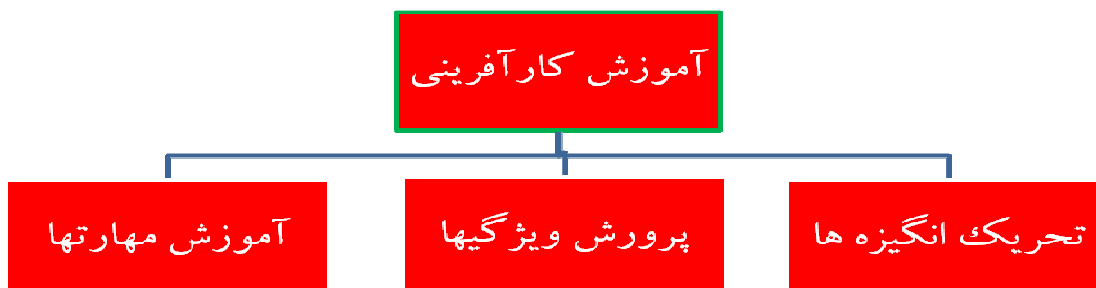
1. Edwards et al

2. Mental map.

3. Analytical instrument.

4. Sautter & Leisen

هر یک از این ابعاد شامل یک سری زیر مجموعه هایی می باشد که با توجه به آموزش هنرستان ها مورد بررسی قرار می گیرند.



نمودار شماره ۱-۲- مدل مفهومی آموزش کارآفرینی

اقتباس از احمد پور داریانی (۱۳۸۱)

۱-۵- اهداف تحقیق

۱-۵-۱- هدف اصلی

♦- بررسی نقش آموزش بر روحیه کارآفرینانه دانش آموزان هنرستان های حرفه ای دخترانه استان مازندران.

۱-۵-۲- هدف فرعی

♦- بررسی نقش آموزش بر تحریک انگیزه های کار آفرینانه دانش آموزان هنرستان های حرفه ای دخترانه استان مازندران.

♦- بررسی نقش آموزش بر پرورش ویژگی های کار آفرینانه دانش آموزان هنرستان های حرفه ای دخترانه استان مازندران.

♦- بررسی نقش آموزش بر فراگیری مهارت های کارآفرینانه دانش آموزان هنرستان های حرفه ای دخترانه استان مازندران.

۱-۶- سولات تحقیق

۱-۶-۱- سوال اصلی

♦ - آیا آموزش بر روحیه کارآفرینانه دانش‌آموزان هنرستان‌های حرفه‌ای دخترانه استان مازندران تأثیر دارد؟

۱-۶-۲- سولات فرعی

♦ - آیا بین سالهای اول و دوم و سوم در برآوردن مولفه آموزشی تحریک انگیزه‌ها تفاوت معناداری وجود دارد؟

♦ - آیا بین سالهای اول و دوم و سوم در برآوردن مولفه آموزشی پرورش ویژگی‌ها تفاوت معناداری وجود دارد؟

♦ - آیا بین سالهای اول و دوم و سوم در برآوردن مولفه آموزشی فراگیری مهارت‌ها تفاوت معناداری وجود دارد؟

۱-۷- تعریف مفاهیم

تعریف مفهومی:

♦ - کارآفرینی

از آنجا که کارآفرینی جزء مفاهیم مدیریتی به شمار می‌رود، دارای یک تعریف قطعی و مشخص نیست و درک کاملی از آن نیازمند داشتن دیدگاهی بین‌رشته‌ای است. واژه کارآفرینی از کلمه فرانسوی *Entreprendre* به معنای واسطه و دلال و یا اصطلاح انگلیسی *To Undertake* به معنای متعهد شدن اقتباس شده است که در فارسی ابتدا کارفرمایی و سپس کارآفرینی ترجمه شده که هر دو ترجمه خوبی از این واژه نیستند. به نظر می‌رسد بهتر بود که این واژه به «ارزش‌آفرینی» ترجمه می‌شد. برخی از تعاریف کارآفرینی عبارتند از:

• کارآفرینی به معنای به کارگیری مفاهیم و فنون مدیریتی، ابزارها و فرایندهای طراحی، استانداردسازی محصول و بنا نهادن کار بر پایه آموزش و سپس تحلیل آن است

• کارآفرینی را فرایند شکار فرصت ها به وسیله افراد، به طور انفرادی (کارآفرین مستقل) یا در سازمان ها (کارآفرینی سازمانی)، بدون در نظر گرفتن منابع موجود در اختیار آن ها می دانند (مقدسی، ۱۳۸۶).

• از نظر تیمونز کارآفرینی، ایجاد یک چیز ارزشمند از هیچ و کارآفرین کسی است که دارای قدرت درک بالاو توانایی یافتن فرصت هاست و می تواند از طریق پرورش ایده و اندیشه خود و تبدیل آن به محصول یا خدمتی جدید، اقدام به ارزش آفرینی از هیچ نماید (اصفهان‌ی، ۱۳۸۶).

◆- آموزش و ابعاد آن

• آموزش کارآفرینی فعالیتی است که از آن برای انتقال دانش و اطلاعات مورد نیاز جهت کارآفرینی استفاده می شود، که افزایش، بهبود و توسعه نگرش ها، مهارت ها و توانایی های افراد غیر کارآفرین را در پی خواهد داشت (مقدسی و فیضی، ۱۳۸۶).

• تحریک انگیزه‌ها^۱: میل به کسب ثروت، توفیق طلبی، استقلال طلبی، تمایل به ساختن چیزی نو، قبول نداشتن شیوه‌های موجود، قرار نگرفتن فرد در پایگاه اجتماعی که لیاقتش را ندارد و نظایر آن، موجب می‌شود که فرد در مسیر کارآفرین شدن قرار گیرد.

• پرورش ویژگیها^۲: این ویژگی ها شامل مواردی همچون آموزش تفکر خلاق، بالا بردن ریسک‌پذیری، بالا بردن قدرت تحمل ابهام، دادن اعتماد به نفس، فرصت شناسی، و دادن اطلاعات آموزشی نسبت به خصوصیات شخص از طریق مرکز کنترل می‌باشد

-
1. Motivation actuation
 2. Propertes education
 3. Artifices educatio

- آموزش مهارت‌ها¹: این آموزش‌ها به سه دوره تقسیم می‌گردند: قبل از تاسیس شرکت، زمان تاسیس شرکت، و بعد از تاسیس شرکت (همان منبع).

تعریف عملیاتی:

- کارآفرین: افراد کارآفرین کسانی هستند که دارای ویژگی‌هایی نظیر خلاقیت، استقلال طلبی، ریسک‌پذیری، اعتماد به نفس و... می‌باشند.
- آموزش کارآفرینی: در یک تعریف ساده، آموزش کارآفرینی فرایندی نظام‌مند، آگاهانه و هدف‌گرا می‌باشد که طی آن افراد غیر کارآفرین ولی دارای توان بالقوه به صورتی خلاق تربیت می‌گردند. و شامل سه بعد تحریک‌انگیزه‌ها، پرورش ویژگی‌ها و فراگیری مهارت‌ها می‌باشد.
- تحریک‌انگیزه‌ها: در این تحقیق با ده سؤال شامل سختکوشی، پشتکار و زحمت، استقلال، نوآوری، استفاده از روش‌های نو و جدید و ... اندازه‌گیری می‌شود.
- پرورش ویژگی‌ها: در این تحقیق با ده سؤال شامل خلاقیت و نوآوری، برنامه‌ریزی در کار، مصمم و با اعتماد بنفس بودن و ... اندازه‌گیری می‌شود.
- فراگیری مهارت‌ها: در این تحقیق با ده سؤال شامل مشورت در کار، آشنایی با مسائل مربوط به خرید و فروش و بازار، آشنایی با انواع بیمه‌ها، اقتصادی بودن و صرفه‌جویی کردن، توانایی برنامه‌ریزی و هدایت فعالیت‌ها، استفاده از شیوه‌های جدید، رقابت و ... اندازه‌گیری می‌شود.

فصل دوم - ادبیات موضوعی تحقیق

بخش اول - مبانی نظری تحقیق

۲-۱-۱- مقدمه

کارآفرینی موتور محرک توسعه و پیشرفت اقتصادی و ایجاد شغل و اصلاح اجتماع محسوب می‌شود (گالوی، ۲۰۰۵)^۱. کارآفرینان همواره نقش مهمی در پیشرفت جوامع داشته‌اند. کارآفرینان در رأس کسب و کارها قرار گرفته، در جستجوی فرصت‌ها بوده، و خلاقیت نیز ابزاری برای موفقیت آنها تلقی می‌شود. کارآفرینان تغییر را بعنوان یک پدیده معمولی بدان می‌نگرند، همیشه در جستجوی آن هستند، به آن واکنش نشان داده و از آن بعنوان یک فرصت استفاده می‌کنند (دانفی، ۱۹۹۴، ص ۱)^۲. کارآفرینان پیشگامان موفقیت‌های تجاری در جامعه هستند. آنها از نظر رهبری، مدیریت، نوآوری، کارایی، ایجاد شغل، رقابت، بهره‌وری و تشکیل شرکت‌های جدید، سهم مهمی در رشد اقتصادی دارند. بنابر اعتقادی، در جوامع امروزین، لازم است که انقلاب کارآفرینی رخ دهد. این انقلاب در قرن حاضر اهمیتی به مراتب بیشتر از اهمیت انقلاب صنعتی دارد (کوارتکو و دیگران، ۱۹۸۹)^۳. گرایش بسوی کارآفرینی و کارآفرینان، از اوایل دهه ۱۹۸۰ به بعد، موجب هدایت فعالیت‌های کارآفرینانه به درون شرکت‌ها شد و محققین، کانون توجه خود را به چگونگی القاء مقوله کارآفرینی در ساختار اداری شرکت‌های بزرگ معطوف نموده‌اند (استونسون و دیگران، ۱۹۸۵)^۴. افراد کارآفرین نقش مهمی در حرکت چرخ‌های توسعه اقتصادی به عهده دارند و منشاء تحولات بزرگ در زمینه‌های صنعتی، تولیدی و خدماتی در سطح سازمان‌ها محسوب می‌شوند (دانه، ۲۰۰۰)^۵.

۱. Galowy

۲. Dunphy

۳. Kuratko et al

۴. Stevenson et al

۵. Duane

تا مدتها تصور غالب این بود که کارآفرینی یک خصوصیت ویژه فردی و ارثی است و تحصیل و آموزش نمی‌تواند تأثیری بر کارآفرین شدن افراد داشته باشد (لیوای، ۱۹۹۹)^۱. ولی شواهد موجود نشان می‌دهند که کارآفرینی می‌تواند در نتیجه برنامه‌های آموزشی پرورش یابد (سالازار و دیگران، ۱۳۸۳). بگونه‌ای که امروزه آموزش کارآفرینی به یکی از مهمترین و گسترده‌ترین فعالیت های برخی مراکز آموزش عالی تبدیل شده است (احمدپور، ۱۳۷۹). در توسعه کارآفرینی، آموزش، در کنار عوامل تسهیل کننده دیگر، جایگاه ویژه‌ای دارد (صالحی و برادران، ۱۳۸۴). در ایران اکثر دروس در مراکز آموزشی بصورت نظری ارائه می‌شوند. از این رو خروجیهای آنها با نیازهای بازار کار همخوانی و هماهنگی ندارند. مراکزی مثل هاروارد، MIT و فارغ التحصیلانی دارند که نتیجه پروژه فارغ التحصیلی آنها ایجاد کسب و کارهای جدید است و ارزش آفرینی های زیادی در مقاطع مختلف در حوزه جامعه صنعتی و اطلاعاتی به انجام رسانده‌اند اما مراکز آموزشی ما، متخصصان، متفکران و نخبگان خوبی را بصورت فردی پرورش می دهند ولی آنها هیچگاه توانایی ایجاد کسب و کارهای جدید و شرکت های بین المللی مانند موتور جستجوی google و yahoo را ندارند (احمدپور داریانی، ۱۳۸۱).

بدین منظور طی بخش حاضر (بخش اول از فصل دوم) مروری مستند و تفصیلی بر ادبیات و مبانی نظری مرتبط با کارآفرینی و آموزش های آن خواهد شد. بر این اساس طی صفحات آتی به بررسی و معرفی تفصیلی موارد ذیل پرداخته خواهد شد: کارآفرینی و سیر تاریخی شکل گیری مفهوم کارآفرینی، تعریف کارآفرینی، نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی و اجتماعی، کارآفرینان آینده ساز، انواع کارآفرینی، کارآفرینی زنان، علل کاهش نرخ کارآفرینی بین زنان، ضرورت توسعه کارآفرینی خصوصاً کارآفرینی زنان در شرایط کنونی، وضعیت کارآفرینی زنان در ایران، کارآفرینی اجتماعی، معنا و مفهوم کارآفرینان اجتماعی، عناصر کارآفرینی اجتماعی، آموزش کارآفرینی، تعریف آموزش کارآفرینی، ضرورت، اهمیت و جایگاه آموزش کارآفرینی، سابقه آموزش کارآفرینی، مطالعات مرتبط با آموزش کارآفرینی، مدل‌های آموزش کارآفرینی، نقش آموزش و پرورش در توسعه کارآفرینی، نقش فن آوری اطلاعات (ICT) در توسعه کارآفرینی، کارآفرینی در ایران، تجارب کشورهای جهان در آموزش کارآفرینی، اهداف آموزش کارآفرینی، آموزش های کارآفرینانه پرورش ویژگی ها، شاخص‌های

¹. Levie